

Velosipēdists SATIKSMĒ

Velosipēdists SATIKSMĒ

Rīga 2016

Izdevums tapis sadarbībā ar
Ceļu satiksmes drošības direkciju un
Latvijas Riteņbraucēju apvienību

Līdzfinansē Eiropas Savienības
programma „Saprātīga enerģija Eiropai”

RĪGAS DOME

Teksts: Viesturs Silenieks
Rīgas domes Satiksmes departaments
Dizains: SIA „E Forma”

Par izdevuma saturu ir atbildīgi tā autori.
Izdevuma saturs neatspoguļo Eiropas Savienības viedokli.
Ne EASME, ne Eiropas Komisija nav atbildīga par izdevumā
iekļautās informācijas izmantošanu.

ISBN 978-9934-8385-0-7

2. pārstrādātais izdevums

2016. gads

Izdevums sagatavots Rīgas domes Satiksmes departamenta projektā „Informētības paaugstināšana par velobraukšanu un mārketingu” (*Cycling Awareness Raising and Marketing*) un pārstrādāts atbilstoši Ceļu satiksmes noteikumiem, kuri stājas spēkā ar 2016. gada 1. janvāri, projektā „PTP-Cycle Personalizēta ceļojumu plānošana riteņbraucējiem”. Projektus finansiāli atbalsta Eiropas Komisijas programma „Saprātīga enerģija Eiropai” (*Intelligent Energy Europa - IEE*). Projektu mērķis ir pievērst uzmanību riteņbraukšanai, izmantojot jaunas un efektīvas mārketinga metodes. Mēs īpaši pateicamies Tev, riteņbraucēj, ka izvēlies inteligentu enerģiju, lai pārvietotos, tādējādi mazinot sastrēgumus, rūpējoties par vides kvalitāti un uzlabojot savu un sabiedrības veselību.

KAM DOMĀTS

Braukšana ar velosipēdu rada brīvības izjūtu, taču brīvība ir cieši saistīta arī ar atbildību.

Šis izdevums īpaši domāts riteņbraucējiem visaktīvākajā vecumā, jo tieši viņi visbiežāk iekļūst ceļu satiksmes negadījumos. Tie ir Rīgas skolēni un studenti no 15 līdz 30 gadiem un iedzīvotāji ar dažādu nodarbošanos vecumā no 21 līdz 40 gadiem. Turklāt šī auditorija ir tā, kura riteņbraukšanai pievērš arī jauno paaudzi. Statistika liecina, ka palielinoties riteņbraucēju skaitam, palielinās arī tādu ceļu satiksmes negadījumu skaits, kuros ir iesaistīti riteņbraucēji. Īpaši tas vērojams skolu tuvumā un ielu krustojumos. Tieši tādēļ viens no svarīgākajiem aspektiem ir informācijas ieguve un komunikācijas uzlabošana starp satiksmes dalībniekiem. Šo izdevumu varēs izmantot arī satiksmes dalībnieki, kuri ikdienā sastopas ar riteņbraucējiem.

KĀ VEIDOTS

Izdevumā apkopoti un ilustrēti būtiskākie ceļu satiksmes noteikumi,* raksturotas situācijas, kas īpaši attiecas uz riteņbraucējiem un viņu rīcību satiksmē. Taču, lai satiksmes dalībnieki, kuri pārvietojas kājām, ar velosipēdu, auto- vai mototransportu, varētu justies droši un neapdraudēti, ir jābūt līdzīgai izpratnei par ceļu satiksmes noteikumiem un ceļu infrastruktūras lietošanas labo praksi. Informatīvais materiāls veidots tā, lai vēl pirms sēšanās uz velosipēda un pirmo simts metru vai pirmo kilometru veikšanas, pirmā pagrieziena izbraukšanas Tu, lasītāj, iegūtu vai atsvaidzinātu zināšanas par drošu braukšanu, kas ir priekšnoteikums veiksmīgai nokļūšanai mājās. Tikai pēc tam, kad ir izpratne par velosipēdu, satiksmi un drošu rīcību, arī jaunajai paaudzei var sniegt padomus un minēt piemērus, kuri atrodami šajā izdevumā.

* Ceļu satiksmes noteikumi, kuri stājas spēkā ar 2016. gada 1. janvāri

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Kā sagatavoties braukšanai	5
1.1. Velosipēda tehniskais stāvoklis	5
1.2. Nodrošināšanās pret zagļiem	6
1.3. Apģērbs	7
2. Vispārējā piesardzība	8
3. Bērna pirmā saskarsme ar velosipēdu	9
3.1. Velopiekabe un kravas velosipēds	9
3.2. Bērnu sēdekļi	10
3.3. Pirmie patstāvīgie metri	11
3.4. Līdzsvara (balansa) ritenis	11
3.5. Divritenis ar pedāļiem un papildriteņiem	12
3.6. Skrejritenis jeb atspēriena ritenis	12
3.7. Elektriskais velosipēds	13
4. Pirmie soļi ceļu satiksmē	14
4.1. Braukšana pieaugušo uzraudzībā	14
4.2. Braukšana pieaugušo pavadībā	15
4.3. Drošība satiksmē	18
4.4. Manevrēšana un signāli ar roku	19
4.5. Velosipēda vadītāja apliecība	20
5. Velosatiksmes infrastruktūra un tās izmantošana	21
5.1. Braukšana pa ietvi	23
5.2. Velosipēdista vieta uz brauktuves, manevri	25
5.3. Velosipēdu ceļš	27
5.4. Gājēju un velosipēdu ceļš	28
5.5. Velojosla un rekomendējošā velojosla	29
5.6. Velosipēdu ceļa un brauktuves šķērsošana ārpus krustojuma	30
5.7. Velosipēdu ceļš krustojumā	31
5.8. Velosipēdu ceļa šķērsošana ar automašīnu	34
5.9. Krustojuma šķērsošana ar velosipēdu, braucot pa ietvi	36
5.10. Braukšana krustojumā pa kreisi un apgriešanās	38
5.11. Braukšana vienādas nozīmes ceļu krustojumā	40
5.12. Gājēju pārejas šķērsošana	41
5.13. Blakusteritorijas	43
5.14. Velosipēds un sabiedriskais transports	44
5.15. Velosipēda pārvadāšana sabiedriskajā transportā	46
6. Rīcība neikdienišķās situācijās	47
6.1. Pārvietošanās pa ceļa nomali	48
6.2. Riteņbraucēja apdzišana	48
6.3. Velosipēda novietošana	49
6.4. Tiesības un pienākumi	50
7. Skaidrojumi, ceļa zīmes un ceļu apzīmējumi	51
7.1. Skaidrojumi	51
7.2. Ceļa zīmes, kuras vistiešāk skar riteņbraucēju satiksmi	55
8. Kas jāzina katrā vecumā	59
8.1. Velosipēda izvēle pēc riteņu (ratu) lieluma atkarībā no bērna auguma	59
8.2. Atgārne bērniem un viņu vecākiem	60

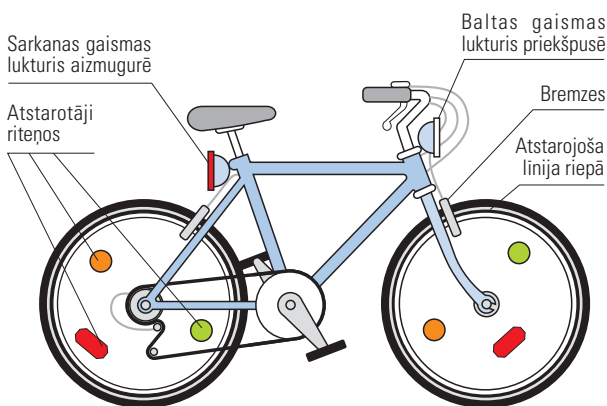
1.

KĀ SAGATAVOTIES BRAUKŠANAI

1.1.

VELOSIPĒDA TEHNISKAIS STĀVOKLIS

Pareizi aprīkots velosipēds ir tāds, kuram ir labas bremzes. Pārbaudi savam velosipēdam ritošo daļu, skrūves, stūri un citas detaļas, kuras riteņbraukšanu var padarīt bīstamu, ja nav paredzētajā kārtībā. Braucot diennakts tumšajā laikā vai nepietiekamas redzamības apstākļos, velosipēdam abos sānos (riteņos) jābūt aprīkotam ar gaismas atstarotājiem (tie var būt jebkādā krāsā, tās var būt arī mirgojošas diodes u. tml. – galvenais, lai ir gaismu atstarojošs vai izstarojošs elements), kā arī priekšpusē jādeg baltas gaismas lukturim, bet aizmugurē – sarkanas gaismas lukturim. Ja lukturu nav vai tie nedarbojas, velosipēdam priekšpusē jābūt aprīkotam ar baltu atstarotāju, bet aizmugurē – ar sarkanu atstarotāju. Velosipēdistam jābūt apģērbā ar iestrādātiem gaismu atstarojošiem elementiem vai atstarojošā vestē.

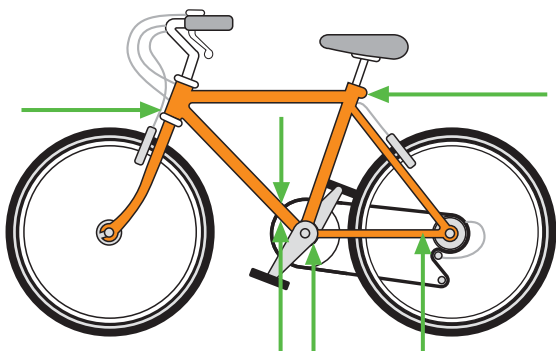
1. attēls. Pareizi aprīkots velosipēds*

*Velosipēds – transportlīdzeklis, kas paredzēts braukšanai, izmantojot uz tā esošā cilvēka muskuļu spēku (izņemot invalīdu ratiņus). Velosipēds var būt aprīkots ar elektromotoru, kura jauda nepārsniedz 0,25 kW.

1.2.

NODROŠINĀŠANĀS PRET ZAGĻIEM

Lai velosipēds būtu mazāk iekārojams zagļiem, to vajadzētu reģistrēt Ceļu satiksmes drošības direkcijas (turpmāk CSDD) brīvprātīgajā velosipēdu reģistrā. Reģistrāciju var veikt gan CSDD mājaslapā e-pakalpojumu sadaļā, gan klātienē kādā no CSDD nodaļām. Pierēģistrējot velosipēdu, tiek izsniegta uzlīme, kas zagļiem norāda, ka velosipēds ir reģistrēts un tā realizācija ir problemātiska. Daži velosipēdu tirgotāji piedāvā velosipēdu pierēģistrēt jau iegādes brīdī. Iegādājoties velosipēdu neoficiāli, pārliecinies, vai velosipēdam ir pase, noskaidro, vai tas jau ir reģistrēts brīvprātīgajā reģistrā, un pārbaudi, vai velosipēdam ir rāmja numurs. Rāmja numurs ir vienīgā pazīme, pēc kuras var atrast velosipēda īpašnieku. Nepērc zagtu! Neatstāj velosipēdu nepieskatītu vai atstājot izvēlies ērtu, drošu velonovietni!

2. attēls. Velosipēda rāmja numura iespējamās atrašanās vietas

Par ērtu tiek uzskatīts velostativs, pie kura vienlaikus var pieslēgt velosipēda rāmi un abus vai vismaz vienu riteni. Stativam jābūt stabili nostiprinātam, nodrošinātam ar atbalstu pret velosipēda gāšanos, ar izturīgu konstrukciju pret mehāniskiem bojājumiem, novietotam labi pārskatāmā, vēlams apsardzes pieskatītā, vietā. Velosipēds jāpieslēdz ar tādu slēdzeni, kuras atslēgšanai, pārzāgēšanai vai pārkniebšanai nepieciešams ilgs laiks. Ieteicamā velosipēda slēdzenes vērtība ir 10 % no velosipēda vērtības.

3. attēls. Droša velosipēda pieslēgšana

Velosipēdus stāvēšanai atļauts novietot divās rindās paralēli brauktuves malai gan uz brauktuves, gan uz ietves, gan ceļa nomalē. Uz ietves velosipēdi jānovieto tā, lai tie netraucētu pārvietoties gājējiem.

4. attēls. Atļautās velosipēda novietošanas vietas

1.3. APĢĒRBS

Apģērbam jābūt ērtam, gaisu caurlaidīgam jeb elpojošam, vēlams tādām, lai tajā Tu izskatītos un justos labi, gan braucot, gan nokāpjot no velosipēda – ejot uz darbu, teātri, muzeju, veikalu vai pusdienās. Velosipēds ir tikai transportlīdzeklis ikdienas satiksmē, taču Tava ģērbšanās liecinās par Tavu un riteņbraucēju kultūru kopumā. Ķivere obligāta ir tikai bērniem līdz 12 gadu vecumam, kuri brauc patstāvīgi, pārējiem – ieteikums to lietot. Velosipēda vadītāja apģērbam jābūt ar labi redzamiem gaismu atstarojoša materiāla elementiem. Tumšajā laikā esi pēc iespējas pamanāmāks! Gaismas un atstarojošo elementu nekad nav par daudz!

2.

VISPĀRĒJĀ PIESARDZĪBA

Riteņbraucēj, ievēro, ka Tu esi mazāk aizsargātais satiksmes dalībnieks un jebkura sadursme ar gājēju, automašīnu vai citu šķērslī var būt ārkārtīgi bīstama un pat nāvējoša. Tādēļ atbilstoši savām spējām un izpratnei par ceļu satiksmē notiekošo vienmēr izvēlies visdrošāko pārvietošanās manieri. Neizprotamās situācijās izvēlies drošāko pārvietošanās veidu, bet neriskē!

5. attēls. Riteņbraucējs intensīvā satiksmē

Autovadītāj! Tavs pienākums ir darīt visu iespējamo, lai netiktu apdraudēti citi ceļu satiksmes dalībnieki, it sevišķi mazāk aizsargātie – gājēji un velosipēdu vadītāji.

3.

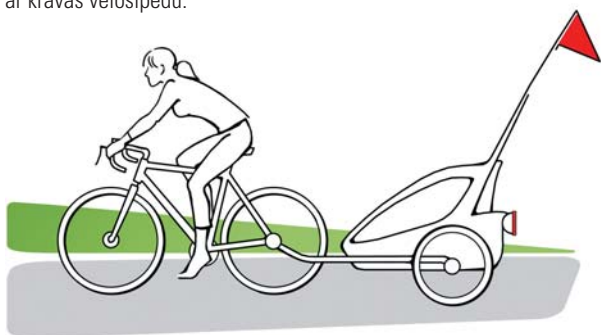
BĒRNA PIRMĀ SASKARSME AR VELOSIPĒDU

3.1.

VELOPIEKABE UN KRAVAS VELOSIPĒDS

Pašus mazākos bērnus ar velosipēdu drīkst pārvadāt speciāli tam domātā piekabē vai ar kravas velosipēdu, kas paredzēts bērnu pārvadāšanai. Piekabē jābūt aprīkotai ar sarkanu gaismas atstarotāju aizmugurē. Būtu vēlams piekabi papildus nodrošināt ar baltiem atstarotājiem priekšpusē, oranžiem – sānos, kā arī vismaz ar vienu mirgojošu sarkanas gaismas lukturi aizmugurē un karodziņu, kas zemo piekabi ļaus pamanīt citiem satiksmes dalībniekiem. Velopiekabe ir pats drošākais bērnu pārvadāšanas veids no autosatiksmes nodalītā satiksmē, taču ne vienmēr ērtākais ceļa šķēršļu un piekabes gabarītu dēļ. Velopiekabei apkārt ir metāla konstrukcijas rāmis, kas pasargā bērnu, ja apgāžas piekabes vilcējs vai piekabe, jo bērns tajā ir piesprādzēts.

Bērnu piekabē ir ērti vest arī tad, ja viņš ir aizmizis. Gan piekabē, gan kravas velosipēdā ir gana vietas bērna mantām, pārtikai un pat rotaļlietām, tajā bērns ir pasargāts no lietus, vēja, putekļiem, kas sitas acīs, lidojošiem kukaiņiem, suņiem u. c. Piekabe un kravas velosipēds nodrošina ērtu pirmo saskarsmi ar riteņbraukšanu gan vecākiem, gan bērniem. Piekabē un ar kravas velosipēdu bērnu atļauts vest no vecuma, kad viņš jau patstāvīgi sēž un nevar traumēt mugurkaulu. Tādēļ ieteicams izvēlēties piekabi ar amortizatoriem. Daudzi izvēlas kravas velosipēdu, jo tajā var ievietot bērnu sēdekli, kas paredzēts bērnu pārvadāšanai automašīnā. Attiecīgi – viens sēdekļītis, gan automašīnā, gan vedot ar kravas velosipēdu.

6. attēls. Velosipēds ar piekabi

7. attēls. Kravas velosipēds

3.2. BĒRNU SĒDEKĻI

Pirms bērns patstāvīgi sāk braukt ar velosipēdu, ieteicams viņu vispirms pavizināt, pieradinot pie ātruma un velosipēda sniegtās brīvības izjūtas. Ar velosipēdu atļauts vest bērnus ar aizsprādzētu aizsargķiveri galvā vecumā līdz septiņiem gadiem, ja ir iekārtoti papildu sēdekļi un droši kāpšļi kāju atbalstam. Ļoti ieteicams ir bērna sēdeklis priekšpusē – uz velosipēda rāmja vai piestiprināts pie stūres, jo tad bērns var turēties pie stūres un kopā ar pieaugušo mācīties stūrēt, manevrēt, pamanīt un apbraukt šķēršļus, un sākt trenēt līdzsvaru. Ja bērns atrodas pieaugušajam priekšā, ir iespējams sarunāties, stāstīt par notiekošo uz ceļa. Bērnam nav garlaicīgi un nav jāskatās pieaugušajam tikai mugurā. Ja bērnu vadā priekšējā sēdekli, tad velosipēda aizmugurē ir brīvs bagāžnieks, pie kura var piestiprināt velosomas un vest bagāžu. Pretējā gadījumā bagāža jāliek mugursomā, taču tā traucē aizmugurē sēdošajam bērnam.

8. attēls. Velosipēds, aprīkots ar bērnu sēdekli priekšpusē un aizmugurē

3.3.

PIRMIE PATSTĀVĪGIE METRI

Sākumā ieteicams ar velosipēdu pārvietoties pieaugušo pavadībā, taču dzīvojamā zonā, daudzdzīvokļu namu pagalmos, nomaļās takās, mazos lauku un meža ceļos vai slēgtos laukumos bērni ikvienā vecumā drīkst pārvietoties arī patstāvīgi. Velosipēdu ceļš nav pats drošākais ceļš, kur mācīties braukt ar velosipēdu, jo uz tā mēdz būt ātra un nesaudzīga satiksme.

3.4.

LĪDZSVARA (BALANSA) RITENIS

Vispirms ieteicams sākt mācīties braukt ar līdzsvara (balansa) riteni un tikai pēc tam ar velosipēdu, kurš aprīkots ar pedāļiem, jo sākumā nevajadzētu noslogot bērna prātu ar lielu informācijas daudzumu – kustība, manevrēšana, līdzsvars, pedāļu mišana, noturēšanās uz sēdekļa un bremsēšana. Pakāpeniska mācīšanās tikai veicinās līdzsvara attīstību, un tiks nodrošināti stabili pirmie braucieni bez kritieniem. Līdzsvara (balansa) riteņa sēdekli, bērnam augot, ir ieteicams celt arvien augstāk – tā, lai zemi skartu tikai kāju pirkstgali, nevis pilna pēda. Tas ļaus bērnam ātrāk iemācīties noturēt līdzsvaru un veicinās prasīgāku braukšanu.

9. attēls. Līdzsvara (balansa) ritenis

3.5.

DIVRITENIS AR PEDĀĻIEM UN PAPILDRITEŅIEM

Kad bērns jau māc noturēt līdzsvaru un stūrēt, uzdevumu var sarežģīt – bērnu var pārsēdināt uz velosipēda ar pedāļiem. Sākumā tas var būt divritenis ar papildriteņiem atbalstam, bet, iespējams, drīz vien vai pat varbūt vispār tie nebūs vajadzīgi. Lai bērnam būtu vieglāk braukt, jāizvēlas velosipēds ar iespējami gludākām rieplām. Riepas ar lielu protektoru nodrošina to, ka riteņi saķerē ar zemi neizslīd, taču bērniem nav tāda spēka, lai minoties riteņi varētu izslīdēt. Velosipēda kvalitāte var būt noteicošā, vai bērns nākotnē vēlēšies braukt ar velosipēdu vai riteņbraukšana viņam izraisīs nepatiku.

10. attēls. Velosipēds ar papildriteņiem

3.6.

SKREJRITENIS JEB ATSPĒRIENA RITENIS

Tad, kad bērnam ir radusies līdzsvara izjūta un ir pietiekami spēcīgas kājas, lai nostāvētu uz vienas kājas un ar otru atspertos, var izvēlēties skrejriteni jeb atspēriena riteņi. Braukšana ar skrejriteni iemāca prasmi stāvēt uz vienas kājas, kas vēlāk būs noderīgi, lai sāktu braukt ar divriteni – uzliek kāju uz pedāļa, ar otru kāju atgrūžas no zemes, lai velosipēds sāktu ripot, un tikmēr pārceļ kāju pār rāmi, apsēžas un turpina mīlēt ar abām kājām.

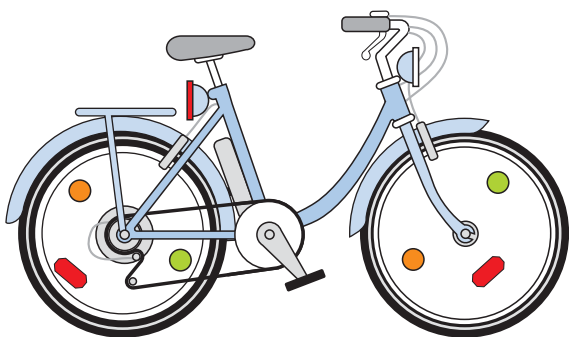
11. attēls. Skrejritenis jeb atspēriena ritenis

3.7.

ELEKTRISKAIS VELOSIPĒDS

Elektriskais velosipēds ir velosipēds, kas aprīkots ar elektrodzinēju, kura jauda nepārsniedz 0,25 kW, kuram elektriskais dzinējs ieslēdzas, tikai minot pedāļus (nevis ar slēdzi, pogu, rokturi), un elektrodzinēja atbalsts izslēdzas pie ātruma 25 km/h. Ja kāds no šiem kritērijiem ir pārkāpts, tad šāds transportlīdzeklis ir pielīdzināms elektriskajam mopēdam vai motociklam.

Elektriskie velosipēdi ir ērti cilvēkiem, kuri pastiprināti svīst, vecākiem cilvēkiem, cilvēkiem ar kustību traucējumiem vai gadījumos, kad ikdienā jāpārvar garākas distances.

12. attēls. Elektriskais velosipēds

4.

PIRMIE SOĻI CEĻU SATIKSMĒ

Ceļu satiksmes likums paredz, ka ceļu satiksmes noteikumi bērniem jā māca jau pirmsskolas mācību iestādē, tādēļ pirms skolas gaitu sākšanas bērniem būtu jāzina ceļu satiksmes pamatnoteikumi, turklāt tas ir svarīgi arī tāpēc, ka daļa bērnu, sākot no pirmās klases, uz skolu un ārpusklases nodarbībām dodas patstāvīgi. Un kur nu vēl atraktīvāk, saprotamāk un interesantāk sākt apgūt ceļu satiksmes noteikumus, ja ne braucot ar velosipēdu! Tikai tad, kad bērns ir apguvis satiksmes drošības pamatus, var sākt braukt pa ietvi, velosipēdu ceļu un citām vietām, kur atļauta tikai velosipēdu un gājēju kustība – tas atļauts neatkarīgi no bērnu vecuma, bet ceļu satiksmē – no septiņu gadu vecuma, taču pilngadīgas personas pavadībā.

4.1.

BRAUKŠANA PIEAUGUŠO UZRAUDZĪBĀ

Visērtāk mācīties braukt ar velosipēdu ir tuvu savai dzīvesvietai, tādēļ nereti tie ir pagalmi, skvēri, parki un dzīvojamās zonas. Dzīvojamā zonā bērni jebkurā vecumā visā brauktuves platumā drīkst pārvietoties patstāvīgi, bez vecāku uzraudzības. Lai gan dzīvojamā zonā, degvielas uzpildes staciju un stāvvietu teritorijā gājējiem un velosipēdu vadītājiem ir priekšroka, tomēr jāuzmanās dzīvojamo zonu ielu krustojumos, jo autovadītāji ne vienmēr var viegli pamanīt no sānu ielas, ie braucamā ceļa, privātmājas teritorijas izbraucošu riteņbraucēju. Tāpēc jāatzīst, ka bērnu atrašanās dzīvojamā zonā, kur ātruma ierobežojums automašīnām ir 20 km/h, negarantē drošu pārvietošanos ar velosipēdu visā teritorijā.

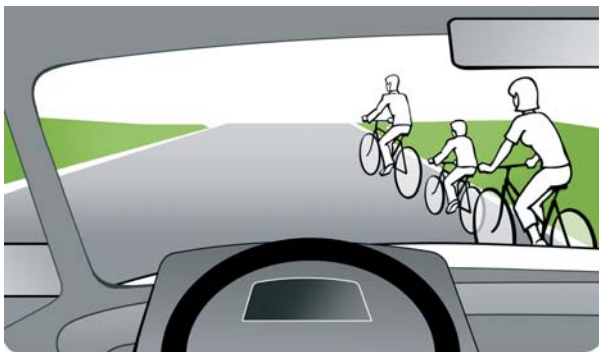
13. attēls. Pārvietošanās dzīvojamā zonā

4.2.

BRAUKŠANA PIEAUGUŠO PAVADĪBĀ

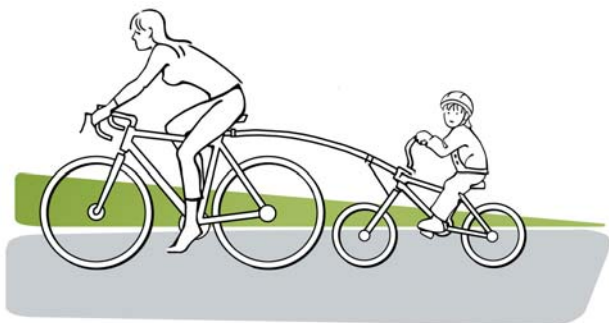
Braukt ar velosipēdu ceļu satiksmē patstāvīgi atļauts personai, kura sasniegusi 10 gadu vecumu un kurai ir velosipēda vai jebkuras kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības. Braukt ar velosipēdu pilngadīgas personas pavadībā pa ietvi, velosipēdu ceļu un citām vietām, kur atļauta tikai velosipēdu un gājēju kustība, bērniem atļauts neatkarīgi no to vecuma, bet ceļu satiksmē – no septiņu gadu vecuma. Dzīvojamās zonās, daudzdzīvokļu namu pagalmos un vietās, kur nenotiek mehānisko transportlīdzekļu braukšana, bērniem neatkarīgi no vecuma braukt ar velosipēdu atļauts patstāvīgi. Bērniem, kuri jaunāki par 12 gadiem, un velosipēdu vadītājiem, kuri tos pavada, atļauts braukt pa ietvi arī tad, ja uz brauktuves ierīkota velojosla. Bērniem, kuri jaunāki par 12 gadiem, braucot ar velosipēdu, galvā jābūt aizsprādzētai aizsargķiveri.

Braukt pa ceļa nomali bērnam vajadzētu starp diviem pieaugušajiem, jo tad priekšā braucošais var rādīt piemēru, kā braukt, apbraukt, pagriezties un apstāties, bet aizmugurē braucošais var sekot līdzī satiksmes drošībai. No piesardzības viedokļa – aizmugurē braucošajam vēlams braukt nedaudz tuvāk brauktuves vidum, nekā brauc bērns, lai nodrošinātu intervālu, kas nerada stresu ne autovadītājiem, ne pavadītājiem, ne arī pašiem bērniem.

14. attēls. Bērns vecāku pavadībā pārvietojas pa brauktuves malu

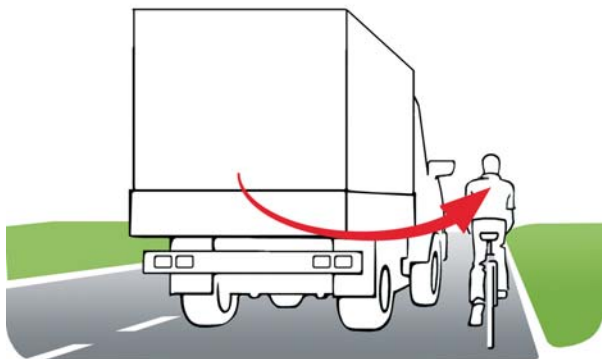
Velosipēdu ir aizliegts vilkt citam transportlīdzeklim, un arī ar velosipēdu ir aizliegts vilkt citu transportlīdzekli, izņemot gadījumus, kad ražotājs ir paredzējis speciālu piekabi vai cieto sakabi velosipēda vilkšanai. Ir radīti speciāli bērnu velosipēdi, kurus var izmantot tikai tad, ja tos velk cits velosipēds cietajā sakabē. Tie ir ērti lietojami, un tādā veidā bērns var pierast gan pie ātruma, gan manevrēšanas, gan pats mācīties mīt pedāļus, bet, kad nogurst, var turpināt braucienu aiz pieaugušā. Šādas iekārtas ieteicams lietot tikai tad, ja pieaugušais ir pārliecinājies par bērna spēju patstāvīgi noturēties uz velosipēda.

15. attēls. Bērnu velosipēds cietajā sakabē

Autovadītāj! Velosipēds nav tik stabils kā automašīna, riteņbraucējam priekšā esošie šķēršļi – bedres, lūku vāki, peļķes, šķēršļi uz brauktuves, apmales, sānvējš – var izraisīt pēkšņu kustības maiņu, tādēļ, apbraucot riteņbraucēju, izvēlies pēc iespējas lielāku intervālu, lai izvairītos no sadursmes. Īpaši piesardzīgam jābūt, apbraucot bērnus, jo viņi nejūtas tik pārliecinoši, var sabīties un nenoturēt līdzsvaru. Automašīnas radītais sānvējš riteņbraucējam var izraisīt līdzsvara problēmas, un viņš var pakļūt zem aizmugurē braucošās automašīnas. Esi pacietīgs un sagaidi iespēju veikt drošu apdzišanu! Apbraucot riteņbraucēju, ir jārāda pagrieziena, kas tādējādi aizmugurē braucošo transportlīdzekļa vadītāju brīdinās par ceļa labajā malā esošu riteņbraucēju.

Braucot pa zemesceļu, cieni riteņbraucējus un piebremzē – autoriepu uzmetie akmeņi un putekļi neliecina par augstu autovadītāja kultūru!

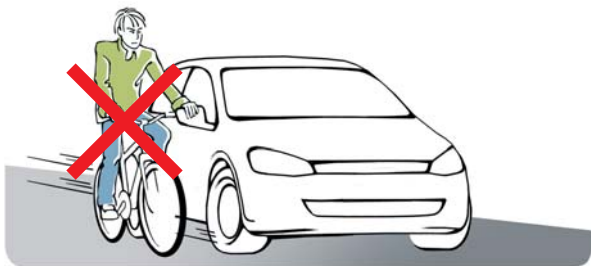

16. attēls. Automašīnas radītais sānvējš

4.3.

DROŠĪBA SATIKSMĒ

Ir aizliegts braukt ar velosipēdu, turoties pie cita transportlīdzekļa, kā arī aizliegts ar velosipēdu pārvadāt kravu, kas traucē vadīšanu vai apdraud citus ceļu satiksmes dalībniekus. Apsteidzot vai apdzēnot jācenšas ievērot pietiekamu intervālu no cita riteņbraucēja, lai nejauši nesaķertos abu velosipēdu stūres, kā arī cits velosipēdistis jāapbrauc tā, lai neaizšķērsotu ceļu apbraucamajam riteņbraucējam. Braucot intensīvā satiksmē, jāatceras, ka ne visiem satiksmes dalībniekiem ir tāda pati pieredze kā Tev, tādēļ bremzē un veic manevrus tā, lai Tava rīcība neradītu bīstamas situācijas citiem riteņbraucējiem, autovadītājiem un gājējiem.

17. attēls. Aizliegts turēties pie braucošas automašīnas

Braukt, neturoties pie stūres, ir atļauts tikai slēgtos treniņu laukumos, nevis ceļu satiksmē!

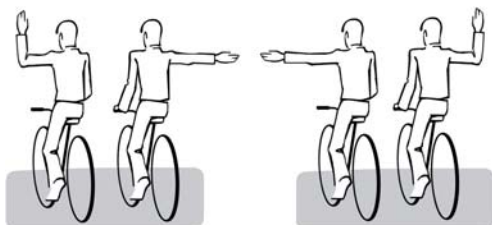

18. attēls. Aizliegts ceļu satiksmē braukt ar velosipēdu, neturoties pie stūres

4.4.

MANEVRĒŠANA UN SIGNĀLI AR ROKU

Pirms jebkura manevra – braukšanas sākšanas, pārkārtošanās, nogriešanās, apgriešanās braukšanai pretējā virzienā, apdzišanas, velosipēda apturēšanas u. tml. – jāpārliecinās par ceļu satiksmes drošību, jānovērtē, vai netiks traucēti citi ceļu satiksmes dalībnieki, un laikus jārāda brīdinājuma signāls ar roku atbilstoši manevram.

Pa labi

Pa kreisi

19. attēls. Signāli ar roku

Kreisā pagriezienu signālam atbilst plecu līmenī sānis pacelta iztaisnota kreisā roka vai arī sānis pacelta un elkonī taisnā leņķī augšup saliekta labā roka.

Labā pagriezienu signālam atbilst plecu līmenī sānis pacelta iztaisnota labā roka vai arī sānis pacelta un elkonī taisnā leņķī augšup saliekta kreisā roka.

Signāls ar roku jārāda nepārprotami – tā, lai citi ceļu satiksmes dalībnieki to varētu skaidri redzēt. Signāls ar roku ļaus pārējiem satiksmes dalībniekiem saprast Tavus nodomus. Pirms signāla rādīšanas paskaties atpakaļ un pārliecinies, vai manevrs ir iespējams.

Autovadītāj! Velosipēda vadītāja skatiens pār plecu liecina, ka viņš, iespējams, veiks kādu manevru, tāpēc esi uzmanīgs!

4.5.

VELOSIPĒDA VADĪTĀJA APLIECĪBA

Sasniedzot desmit gadu vecumu, ir iespējams nokārtot velosipēda vadītāja eksāmenu un iegūt apliecību. Palūdz, lai skolā tiek noorganizētas mācības, īpašas nodarbības vai kursi. Ja ir noorganizēta vismaz 10 bērnu liela grupa, kas vēlas kārtot eksāmenu, CSDD darbinieki eksāmenu var ierasties pieņemt klātienē. CSDD mājaslapā ir atrodams tests, kuru var izmantot, lai pārbaudītu savas zināšanas. Pārvietojoties ar velosipēdu, līdz ir jābūt velosipēda vadītāja vai jebkura mehāniskā transportlīdzekļa vadītāja apliecībai.

Ieskaties www.berniem.csdd.lv, kur atrodama informācija gan skolotājiem, gan bērniem, gan vecākiem.

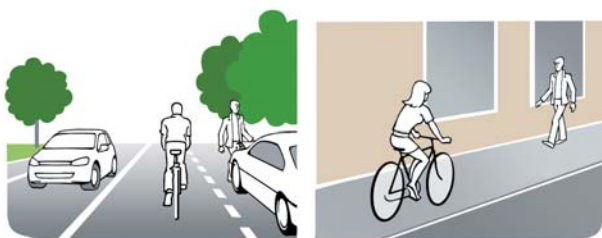
VELOSIPĒDA VADĪTĀJA APLIECĪBA		LATVIJAS REPUBLIKA	
CYCLISTS LICENCE		FORMS DE CONDUME CYCLISTE	
	1. Uzvārds	SILENIEKS	
	2. Vārds	VIESTURS	
	3. Personas kods	000000-00000	
	4. Izdota	RĪGĀ 01.01.2016.	
	5. Derīga līdz	01.01.2026.	
VA000018			

20. attēls. Velosipēda vadītāja apliecība

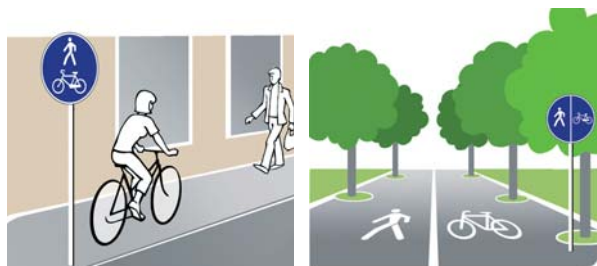
5.

VELOSATIKSMES INFRASTRUKTŪRA UN TĀS IZMANTOŠANA

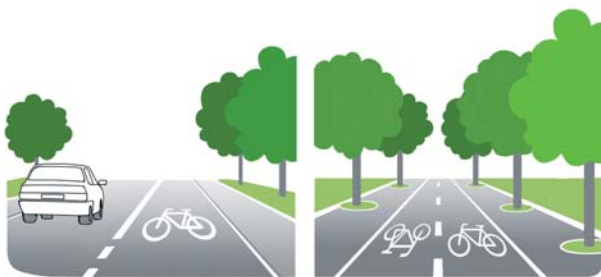
Riteņbraucējiem ir atļauts pārvietoties pa ceļiem (ielām, šosejām), ietvēm, gājēju un velosipēdu ceļiem, kopīgiem gājēju un velosipēdu ceļiem, velojoslām un rekomendējošām velojoslām. Taču katru situāciju regulē ceļu satiksmes noteikumi. Tālāk ir attēlotas iespējamās velosipēda vadītāja atrašanās vietas satiksmē.

21. attēls. Riteņbraucējs kopīgajā satiksmē uz brauktuves un riteņbraucējs uz ietves

22. attēls. Riteņbraucējs uz kopīga gājēju un velosipēdu ceļa un riteņbraucējs uz gājēju un velosipēdu ceļa

23. attēls. Velojosla un velosipēdu ceļš

24. attēls. Velosipēdists uz rekomēdējošās joslas

5.1.

BRAUKŠANA PA IETVI

Braukt pa ietvi nav atļauts, taču izņēmuma gadījumā tomēr drīkst braukt pa ietvi, ja braukšana pa brauktuvi, ievērojot ceļu satiksmes intensitāti, ceļa un meteoroloģiskos apstākļus, nav iespējama, ir apgrūtināta vai bīstama. Braucot pa ietvi, velosipēda vadītājam jāizvēlas tāds braukšanas ātrums, lai netiktu apdraudēti vai traucēti gājēji, un nepieciešamības gadījumā jābrauc ar ātrumu, kas nepārsniedz gājēju pārvietošanās ātrumu. Velosipēda vadītājs nekādā veidā nedrīkst apdraudēt vai traucēt gājējus! Gājējiem, pārvietojoties pa ietvi, ir priekšroka.

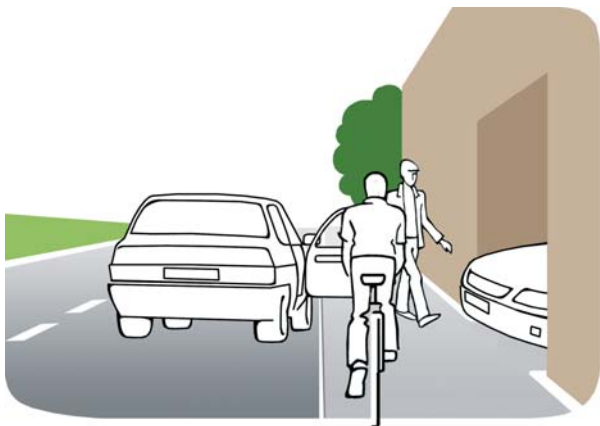
Braucot pa ietvi, vēlams ieturēt drošu attālumu no gājēja.

Gājēji pēkšņi var mainīt virzienu, iznākt no pagalma, iebrauktuves vai pa ēkas durvīm, izkāpt no sabiedriskā transporta, tāpēc riteņbraucējam ir jābūt ļoti uzmanīgam un vērīgam. Braucot pa ietvi, vietās, kur velosipēda vadītāja braukšanas trajektorijas krustojas ar pārējo transportlīdzekļu braukšanas trajektorijām, velosipēda vadītājam jānosaka attālums līdz transportlīdzekļiem, kas tuvojas, kā arī jānovērtē to braukšanas ātrums un jāpārliecinās par drošību.

Braucot pa ietvi, centies braukt taisni, nevis likumot, jo tas gājējiem jau laikus ļaus prognozēt Tavu braukšanas virzienu.

Gājēj! Ieraugot pretim braucošu riteņbraucēju, nemaini savu iešanas virzienu. Ja rodas situācija, kurā nesaproti, kā izmainīties ar pretim braucošo riteņbraucēju, apstājies un nekusties, nevis lēkā uz vienu vai otru pusi.

Braucot pa ietvi, jāuzmanās no automašīnām, kuras var izbraukt no blakusteritorijas, vārtrūmes vai pa vārtiem. Īpaši piesardzīgam jābūt krustojumos, arī aiz ēkas stūra pēkšņi var parādīties cits riteņbraucējs, tādēļ būtiski saglabāt intervālu no mājas sienas. Izvēlies braukt pēc iespējas tuvāk ielai un tālāk no ēkām un žogiem, taču tā, lai būtu pasargāts no automašīnu durvju pēkšņas atvēršanas.

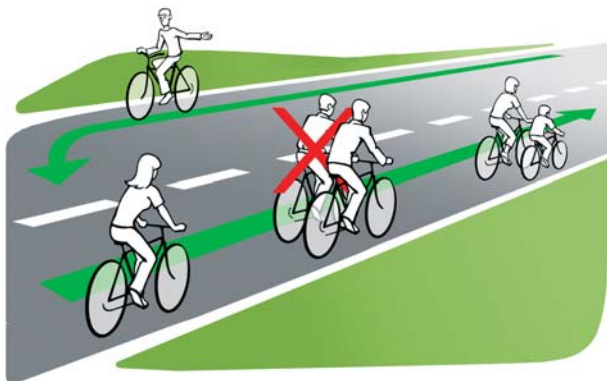
25. *attēls*. Braucot pa ietvi, riteņbraucējam jāsgargās gan no gājējiem, gan autovadītājiem, kuri var izbraukt no blakusteritorijas vai atvērt stāvošas automašīnas durvis, lai izlaistu pasažierus

Šaurās vietās vai vietās, kur nav plašu manevra iespēju, tuvojoties automašīnai, centies jau laikus saprast, vai automašīna nav tikko apstājusies un no tās kāds nekāps ārā – jāmēģina saskatīt, vai automašīnā nav kāds cilvēks, kas varētu pēkšņi atvērt durvis, lai izkāptu. Taču, protams, visdrošāk, ja vien iespējams, ir ieturēt pietiekamu intervālu no stāvošām automašīnām, sevišķi pasažieru durvju pusē, jo viņi var neaizdomāties par tuvojošos riteņbraucēju.

Autovadītāj! Ievēro, ka, iebraucot un izbraucot no pagalma vai blakusteritorijas uz ietves, riteņbraucējam, kas pārvietojas pa ietvi, ir priekšroka! No vietas, kur Tava redzamība ir ļoti ierobežota, piemēram, no pagalma, izbrauc ārkārtīgi uzmanīgi vai palūdz pasažierim palīdzību! Pirms Tu vai Tavs pasažieris atver durvis, pārliecinieties, ka pretim vai no mugurpuses netuvojas riteņbraucējs! Šādas piesardzības trūkums var izraisīt ceļu satiksmes negadījumu, par kuru draud pat kriminālatbildība!

5.2.

VELOSIPĒDISTA VIETA UZ BRAUKTUVES, MANEVRI

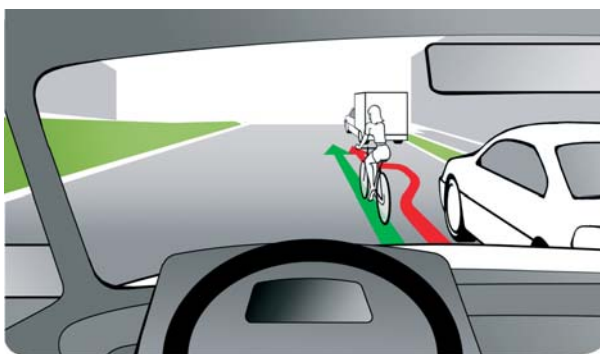
26. attēls. Ar velosipēdu jābrauc pēc iespējas tuvāk brauktuves vai braukšanas joslas labajai malai

Pastāvīgi atrodies ceļu satiksmē, iegaumē, ka ar velosipēdu jābrauc pēc iespējas tuvāk brauktuves vai braukšanas joslas labajai malai. Tālāk no malas uz brauktuves atļauts izbraukt, tikai lai apdzītu vai apbrauktu kādu automašīnu vai šķērslī. Braucot gar brauktuves malu, uzmanies no lūku vākiem, bedrēm, asiem priekšmetiem, kā arī mēģini neaizķert ar pedāli ceļa apmali. Ieturi tādu intervālu, lai justos droši gan no apbraucamām automašīnām, gan no transporta, kas var braukt no mugurpuses.

Apbraucot stāvošu automašīnu, centies pamanīt, vai automašīnā nav kāds, kurš, iespējams, vēlas izkāpt. Ietur drošu intervālu un ātrumu. Apbraucot brauktuves malā tuvu vienu otrai stāvošas automašīnas, necenties pēc katras automašīnas apbraukšanas atgriezties pēc iespējas tuvāk brauktuves labajai malai, jo tādā veidā var izveidoties situācija, ka no mugurpuses braucošais autovadītājs nepamana riteņbraucēju, kas pēkšņi parādījies brauktuves vidusdaļā apbraucot katru automašīnu. Centies vienmēr braukt stabili, pārlicinoši un pēc iespējas taisni! Latvijā riteņbraucēji nedrīkst braukt viens otram blakus, izņemot gadījumus, kad jāpavada bērns vecumā līdz 12 gadiem!

Autovadītāj! Nogriežoties pa labi, pirms piestāj brauktuves malā, paskaties labās puses atpakaļgaitas spogulī, vai netuvojas riteņbraucējs un vai neesi to piespiedis pie apmales. Saskaņā ar ceļu satiksmes noteikumiem riteņbraucējam jābrauc pēc iespējas tuvāk brauktuves labajai malai.

Bezsliežu transportlīdzekļu braukšanai paredzēto joslu skaitu norāda attiecīgie ceļa apzīmējumi vai ceļa zīmes, bet, ja to nav, braukšanas joslu skaitu nosaka paši transportlīdzekļu vadītāji, ņemot vērā brauktuves platumu, automobiļu gabarītus un nepieciešamos intervālus starp transportlīdzekļiem. Tādēļ riteņbraucējiem ir atļauts braukt starp automašīnām.

27. attēls. Apbraucot vairākas brauktuves malā stāvošas automašīnas, centies nebraukt starp stāvošām automašīnām

5.3.

VELOSIPĒDU CEĻŠ

28. attēls. Riteņbraucējs uz brauktuves blakus velosipēdu ceļam, gājēju un velosipēdu ceļam

Ja ceļam blakus ir velosipēdu ceļš vai gājēju un velosipēdu ceļš un tas ved tajā pašā virzienā, kur autoceļš (nenogriežas, nemaina virzienu, nav norādīts pretējs virziens, nav attālināts no ceļa), tad riteņbraucējam jāizvēlas velosipēdu ceļš vai gājēju un velosipēdu ceļš.

5.4.

GĀJĒJU UN VELOSIPĒDU CEĻŠ

Gājēju un velosipēdu ceļš, kas apzīmēts ar ceļa zīmēm,

Kopīgs gājēju un velosipēdu ceļš

Gājēju un velosipēdu ceļš ar norādītu atļauto braukšanas virzienu

Gājēju un velosipēdu ceļš

ir paredzēts gan gājējiem, gan velosipēdistiem, tādēļ gan vieniem, gan otriem ir jābūt piesardzīgiem. Diennakts gaišajā laikā pa gājēju un velosipēdu ceļu, kopīgu gājēju un velosipēdu ceļu drīkst pārvietoties arī bērnu grupas, personas invalidu ratiņos, kā arī visi pārējie ietves lietotāji (ratu un ratiņu stūmēji, braucēji ar skrituļslidām u. c. sporta inventāru). Dažās situācijās velosipēdu ceļš var būt ierīkots uz brauktuves, kas nodalīta ar barjerām (gumijas klučiem, bortakmeni u. tml.).

Zināšanai! Pa velosipēdu ceļu braukt ar sporta inventāru (skrituļslidām, skrituļdēļiem) nav atļauts. To drīkst darīt pa gājēju un velosipēdu ceļu un kopīgu gājēju un velosipēdu ceļu, taču netraucējot gājējiem un riteņbraucējiem.

29. attēls. Automašīnām uz velosipēdu ceļa un velojoslas atrasties aizliegts

Autovadītāj! Pa velosipēdu ceļu, gājēju un velosipēdu ceļu, kopīgu gājēju un velosipēdu ceļu un velojoslu braukt ar automašīnu, kā arī to novietot aizliegts, izņemot operatīvo transportlīdzekli ar ieslēgtām bākugunīm.

Pa velosipēdu ceļu, kā arī gājēju un velosipēdu ceļu, kopīgu gājēju un velosipēdu ceļu un velojoslu mehāniskajiem transportlīdzekļiem braukt aizliegts, izņemums ir ceļu uzturēšanas un komunālo dienestu (piemēram, elektroapgādes, siltumapgādes) transportlīdzekļi, ja tie veic ceļu uzturēšanas, remonta vai avārijas seku likvidēšanas darbus. Pa gājēju un velosipēdu ceļu, kopīgu gājēju un velosipēdu ceļu, kā arī velojoslu drīkst pārvietoties arī specializētie tūristu transportlīdzekļi (piemēram, elektriskie vilcieniņi) vai transports, kas piegādā preces, vai arī situācijā, kad tā ir vienīgā iespēja piebraukt ar automašīnu pie īpašuma.

5.5. VELOJOSLA UN REKOMENDĒJOŠĀ VELOJOSLA

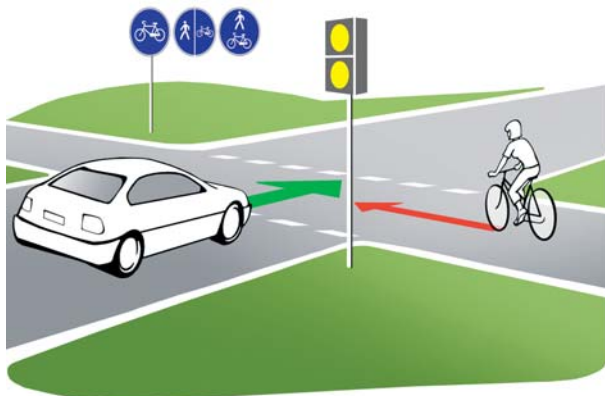
Velojosla ir josla uz brauktuves, kas paredzēta braukšanai ar velosipēdu, kā arī no citu transportlīdzekļu satiksmes atdalīta ar 30 cm platu līniju, uz ceļa uzzīmētu velosipēda simbolu jeb ceļa apzīmējumu. To var apzīmēt ar zīmi *Velosipēdu ceļš* vai baltu taisnstūra papildzīmi, kur attēlots velosipēds.

Pēc būtības velojosla ir līdzīga sabiedriskā transporta joslai, kura paredzēta tikai atsevišķiem transportlīdzekļiem. Pa velojoslu atļauts braukt tikai attiecīgā ceļa vai ceļa daļas braukšanas virzienā.

Uz velojoslas aizliegts atrasties mehāniskajiem transportlīdzekļiem. Velojoslu atļauts šķērsot tikai vietās, kur tā apzīmēta ar pārtraukto līniju, kuras garums ir vienāds ar atstarpēm starp līnijām.

5.6.

VELOSIPĒDU CEĻA UN BRAUKTUVES ŠĶĒRSOŠANA ĀRPUS KRUSTOJUMA

30. attēls. Brauktuves šķērsošana ārpus krustojuma

Ja velosipēdu ceļš, gājēju un velosipēdu ceļš, kopīgs gājēju un velosipēdu ceļš šķērso brauktuvi ārpus krustojuma un ceļu satiksme šādā krustojumā netiek regulēta, velosipēda vadītājam jādod ceļš transportlīdzekļiem, kas brauc pa šķērsojamo ceļu.

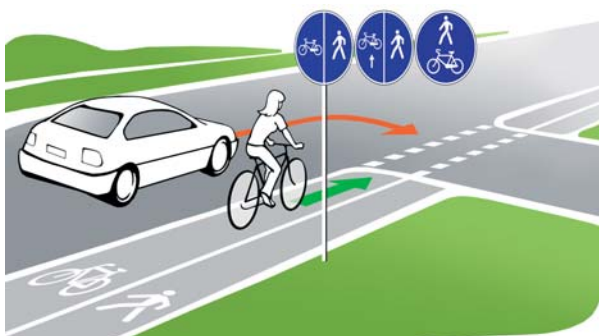
Šķērsojot brauktuvi, esi īpaši uzmanīgs un pārliecinies par drošību, pirms sāc manevru!

Autovadītāj! Lai gan Tev ir priekšroka, šādās vietās jābūt īpaši uzmanīgam, jo uz brauktuves var izbraukt kāds nepieredzējis velosipēdistis. Vietās, kur brauktuvi šķērso velosipēdu ceļš, gājēju un velosipēdu ceļš vai kopīgs gājēju un velosipēdu ceļš, apdzīšana ir aizliegta! Vietās, kur brauktuvi šķērso velosipēdu ceļš, gājēju un velosipēdu ceļš vai kopīgs gājēju un velosipēdu ceļš, tuvāk par 5 m no šīm vietām apstāties un stāvēt ir aizliegts.

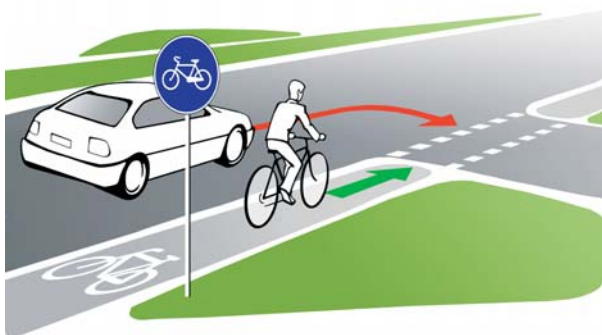
5.7.

VELOSIPĒDU CEĻŠ KRUSTOJUMĀ

Tālāk attēlotas vairākas situācijas krustojumā ar veloinfrastruktūru. Atkarībā no krustojuma risinājuma velosipēdists var atrasties gan uz velosipēdu un gājēju ceļa, gan velosipēdu ceļa, gan arī kopīga gājēju un velosipēdu ceļa, kā arī uz ietves un brauktuves. Taču rīcība katrā situācijā atšķiras.

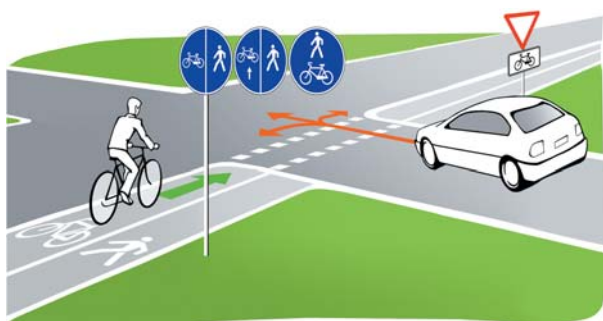

31. attēls. Labais pagrieziens ar automašīnu, šķērsojot dažādus velosipēdu un gājēju ceļus

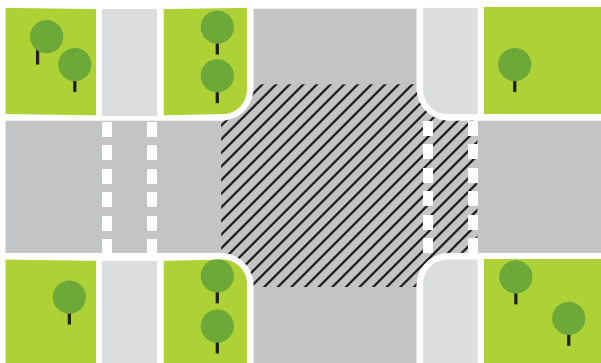
32. attēls. Labais pagrieziens ar automašīnu, šķērsojot velosipēdu ceļu

Nogriežoties pa labi vai pa kreisi, bet, ja pretējos virzienos braucošu transportlīdzekļu plūsmas atdala sadalošā josla, – arī apgriežoties braukšanai pretējā virzienā, transportlīdzekļa vadītājam jādod ceļš gājējiem un velosipēdu vadītājiem, kas šķērso to brauktuvi, kurā viņš nogriežas.

33. attēls. Braukšana ar automašīnu krustojumā, šķērsojot veloinfrastruktūru

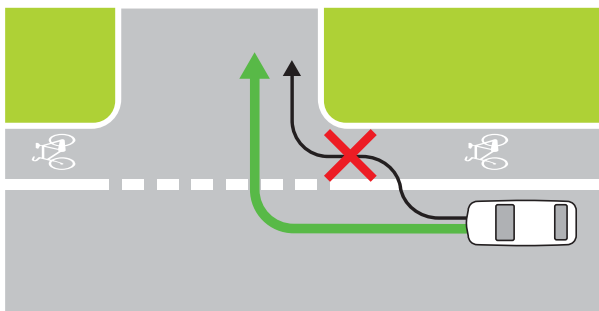
Automašīnām jāapstājas pie krustojuma pirms velosipēdu vai velosipēdu un gājēju ceļa, kopīga velosipēdu un gājēju ceļa neatkarīgi no tā, vai ceļa zīme ir novietota pirms vai pēc velosipēdu ceļa, un jāpalaiž ceļu šķērsojošie riteņbraucēji, ja tie pārvietojas pa šķērsojamo ceļu.

34. attēls. Krustojuma jēdziens, velosipēdu ceļš ārpus krustojuma un krustojumā

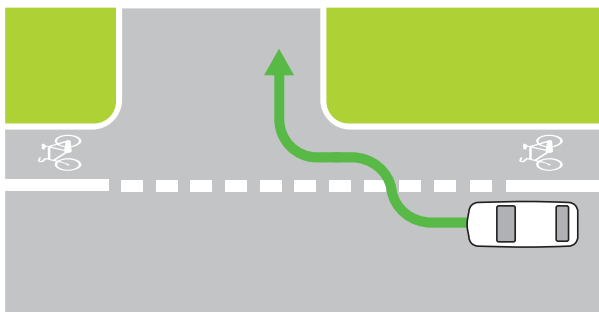
Krustojums ir vieta, kur krustojas, piekļaujas vai atzarojas ceļi vienā līmenī. Krustojums ir norobežots ar iedomātām līnijām, kas savieno brauktuves pretējo malu noapaļojuma sākumu. Terminu *krustojums* nevar lietot, minot vietu, kur uz brauktuves izbrauc no blakusteritorijas (pagalma, stāvvietas, degvielas uzpildes stacijas, uzņēmuma u. tml.). Tādēļ gan riteņbraucējiem, gan autovadītājiem nogriežoties ir jābūt uzmanīgiem, lai spētu ātri identificēt, vai velosipēdu ceļš ir piederīgs krustojumam.

Ja velosipēdu ceļš ir ārpus krustojuma, tad riteņbraucējam nav priekšrokas.

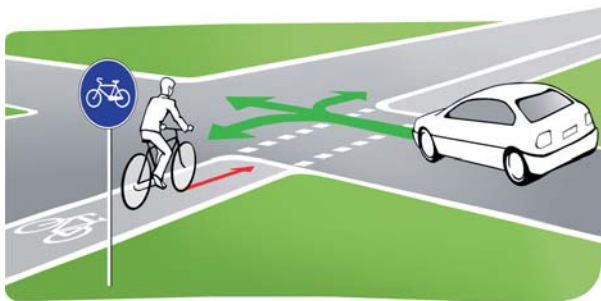
5.8.**VELOSIPĒDU CEĻA
ŠĶĒRSOŠANA AR AUTOMAŠĪNU**

35. attēls. Pareiza velosipēdu ceļa un velojoslas šķēsošanas trajektorija, braucot ar automašīnu

Ja uz brauktuves ierikots velosipēdu ceļš vai velojosla, kas no pārējās brauktuves nodalīti ar platu apzīmējumu, pārējo transportlīdzekļu vadītājiem velosipēdu ceļu vai velojoslu šķērsot atļauts tikai nepārtrauktā ceļa apzīmējuma pārtraukuma vietās.

36. attēls. Pareiza velosipēdu ceļa šķēsošanas trajektorija, braucot ar automašīnu

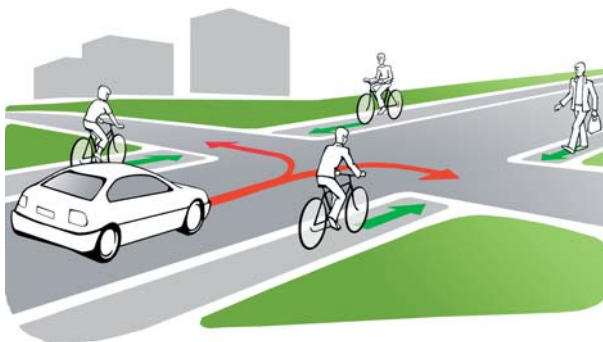

37. attēls. Braukšana ar automašīnu vienādas nozīmes ceļu krustojumā, šķērsojot velosipēdu ceļu

Šajā situācijā priekšroka autotransporta vadītājam, jo vienādas nozīmes ceļu krustojumā jādod ceļš transportam, kurš tuvojas no labās puses.

5.9.

KRUSTOJUMA ŠĶĒRSOŠANA AR VELOSIPĒDU, BRAUCOT PA IETVI

38. attēls. Velosipēdista rīcība krustojumā, kurā nav velosipēdu ceļa

Nogriežoties pa labi vai pa kreisi, bet, ja pretējos virzienos braucošu transportlīdzekļu plūsmas atdala sadalošā josla, – arī apgriežoties braukšanai pretējā virzienā, transportlīdzekļa vadītājam jādod ceļš gājējiem un velosipēdu vadītājiem, kas šķērso to brauktuvi, kurā viņš nogriežas.

Velosipēdu vadītājiem ir jābūt īpaši uzmanīgiem un piesardzīgiem, jo automašīnas vadītājam, veicot nogriešanās manevru, ir apgrūtināta redzamība un nav viegli pamanīt riteņbraucēju, kas tuvojas no aizmugures.

39. attēls. Riteņbraucēja rīcība krustojumā, šķērsojot sāncelšu

Ja pretējos virzienos braucošu transportlīdzekļu plūsmas atdala sadalošā josla, arī apgriežoties braukšanai pretējā virzienā, transportlīdzekļa vadītājam jānodrošina ceļš gājējiem un velosipēdu vadītājiem, kas šķērso to brauktuvi, kurā viņš nogriežas. Sadalošā josla var būt dubultā līnija vai zālājs pa vidu.

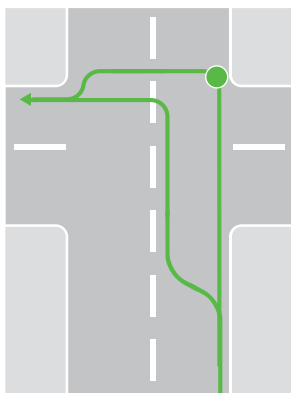
Velosipēda vadītājam atļauts šķērsot brauktuvi pa ietves vai nomales iedomāto turpinājumu. Pirms brauktuves šķērsošanas velosipēda vadītājam laikus jāsamazina braukšanas ātrums un, ja tas nepieciešams, jāaptur velosipēds.

Šķērsojot brauktuvi pa ietves iedomāto turpinājumu, velosipēda vadītājam jābrauc ar ātrumu, kas nepārsniedz gājēju pārvietošanās ātrumu, un jānodrošina ceļš transportlīdzekļiem, kas brauc pa šķērsojamo ceļu.

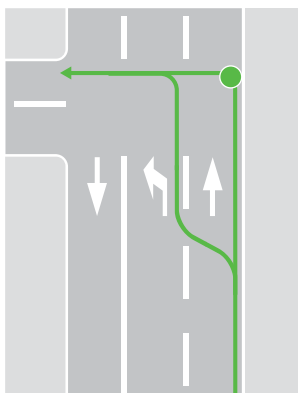
5.10.

BRAUKŠANA KRUSTOJUMĀ PA KREISI UN APGRIEŠANĀS

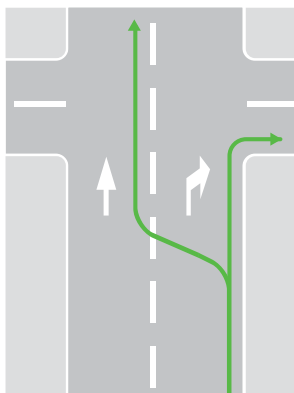
Nogriežoties pa kreisi vai apgriežoties braukšanai pretējā virzienā krustojumos apdzīvotās vietās, kur nav iekārtots velosipēdu ceļš, velosipēda vadītājam brauktuvju krustošanās vietā jāšķērso pa brauktuves labo malu, iepriekš pārliecinoties par ceļu satiksmes drošību un dodot ceļu tajā pašā virzienā braucošajiem transportlīdzekļiem. Ja braukšanai pa kreisi iekārtota atsevišķa braukšanas josla, nogriezties atļauts no šīs joslas labās malas. Nogriezties pa kreisi vai apgriezties braukšanai pretējā virzienā ārpus krustojumiem atļauts no brauktuves labās malas.

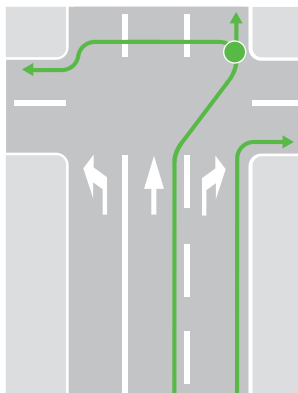
40. attēls. Nogriešanās veidi ar velosipēdu pa kreisi apdzīvotā vietā

41. attēls. Nogriešanās ar velosipēdu pa kreisi apdzīvotā vietā un piesardzīgais šķērsošanas variants intensīvā satiksmē

42. attēls. Nogriešanās ar velosipēdu pa kreisi ārpus apdzīvotas vietas un piesardzīgais šķērsošanas variants intensīvā satiksmē

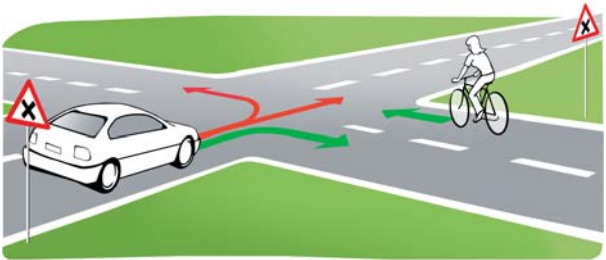
43. attēls. Nogriešanās ar velosipēdu pa kreisi ārpus apdzīvotas vietas un piesardzīgais šķērsošanas variants intensīvā satiksmē

Tālāk uz brauktuves atļauts izbraukt, lai turpinātu braukt izvēlētajā virzienā apdzīvotās vietās, kur braukšanai vienā virzienā ir ne vairāk par divām joslām, ja malējā labā joslā ir iekārtota labajam pagriezienam.

Drošākais nogriešanās veids krustojumā ir braukt taisni pāri brauktuvei, kurā jānogriežas, un, kad ceļš ir brīvs, nogriezties pa kreisi.

Ārpus apdzīvotām vietām, uz lielceļiem un šosejām jāatceras, ka tur automašīnu ātrums ir ievērojami lielāks nekā pilsētā, tāpēc veikt kreiso pagriezienu ir ļoti bīstami. Tādēļ šādā krustojumā brauktuvi atļauts šķērsot tikai no labās malas.

Autovadītāj! Nogriežoties pa labi vai pa kreisi, bet, ja pretējos virzienos braucošu transportlīdzekļu plūsmas atdala sadalošā joslā, – arī apgriežoties braukšanai pretējā virzienā, transportlīdzekļa vadītājam jānodrošina ceļš gājējiem un velosipēdu vadītājiem, kas šķērso to brauktuvi, kurā viņš nogriežas.

5.11.**BRAUKŠANA VIENĀDAS
NOZĪMES CEĻU KRUSTOJUMĀ**

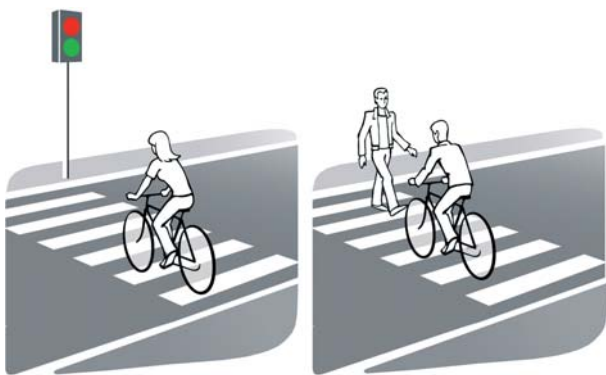
44. attēls. Braukšana vienādas nozīmes ceļu krustojumā

Vienādas nozīmes ceļu krustojumā jādod ceļš tā transportlīdzekļa vadītājam, kurš tuvojas no labās puses (darbojas labās rokas likums). Visos gadījumos, kad automašīna izgriežas, pagriežas vai tuvojas un velosipēda vadītājam ir priekšroka, riteņbraucējs drīkst turpināt braukt tikai tad, kad ir aprēķinājis attālumu līdz transportlīdzeklim, kas tuvojas, kā arī novērtējis tā braukšanas ātrumu un pārlicinājies par drošību! Vienmēr jāvērtē nodibināt acu kontaktu ar pārējiem satiksmes dalībniekiem! Taisnība nepasargā no slimnīcas!

Autovadītāj! Vienādas nozīmes ceļu krustojumā labās rokas likums darbojas neatkarīgi no transportlīdzekļa veida (izņemot tramvaju).

5.12.

GĀJĒJU PĀREJAS ŠĶĒRSOŠANA

45. attēls. Gājēju pārejas šķērsošana

Velosipēda vadītājam atļauts šķērsot brauktuvi pa ietves vai nomales iedomāto turpinājumu, kā arī, netraucējot gājējus, pa gājēju pārejām (gan regulējamām ar luksoforu, gan neregulējamām). Pirms brauktuves šķērsošanas velosipēda vadītājam laikus jāsamazina braukšanas ātrums un, ja tas nepieciešams ceļu satiksmes drošībai, jāaptur velosipēds. Regulējamās gājēju pārejas luksofors var būt papildināts arī ar skaņas signālu un sekunžu skaitītāja displeju. Tas brīdina par luksofora signāla degšanas laiku.

Luksofora signāls ar cilvēka siluetu vai velosipēda simbolu attiecas tikai uz gājējiem un velosipēdu vadītājiem. Ja velosipēda vadītājs šķērso brauktuvi pa regulējamu gājēju pāreju, viņam jāievēro gājējiem paredzētā luksofora signāls. Zaļais signāls atļauj kustību, bet sarkanais – aizliedz. Velosipēdu luksofora gaismas signālus var papildināt ar skaņas signāliem.

Autovadītāj! Tuvojoties neregulējamai gājēju pārejai, jāsamazina braukšanas ātrums vai jāaptur transportlīdzeklis pirms gājēju pārejas, lai dotu ceļu gājējiem, kas šķērso brauktuvi pa gājēju pāreju vai iziet uz tās, kā arī velosipēdu vadītājiem, kas šķērso brauktuvi pa gājēju pāreju vai izbrauc uz tās, ja tie varētu tikt traucēti vai apdraudēti. Ja pirms neregulējamās gājēju pārejas ir apturēts transportlīdzeklis vai citi transportlīdzekļi, tuvojoties neregulējamai gājēju pārejai, samazina braukšanas ātrumu, transportlīdzekļa vadītājs var turpināt braukt tikai pēc tam, kad ir pārliecinājies, ka transportlīdzekļu priekšā neatrodas gājēji vai velosipēdu vadītāji. Uz regulējamās gājēju pārejas un krustojumos, kad ir iedegts atļaujošais luksofora signāls vai tiek parādīts satiksmes regulētāja atļaujošais signāls, transportlīdzekļa vadītājam jānodrošina iespēja gājējiem un velosipēdu vadītājiem pabeigt brauktuves šķērsošanu.

Aizliegts uzbraukt uz gājēju pārejas, ja aiz tās izveidojies sastrēgums, kas var piespiest transportlīdzekļa vadītāju uz pārejas apturēt transportlīdzekli un traucēt gājēju vai velosipēdu pārvietošanos. Ir aizliegts automašīnu novietot tuvāk par 5 metriem no gājēju pārejas vai velosipēdu ceļa. Tas samazina krustojuma pārredzamību gan gājējiem, gan riteņbraucējiem un traucē citiem transportlīdzekļiem veikt pagriezienu krustojumā.

5.13.

BLAKUSTERITORIJAS

46. attēls. Pārvietošanās degvielas uzpildes stacijas teritorijā un tās tuvumā

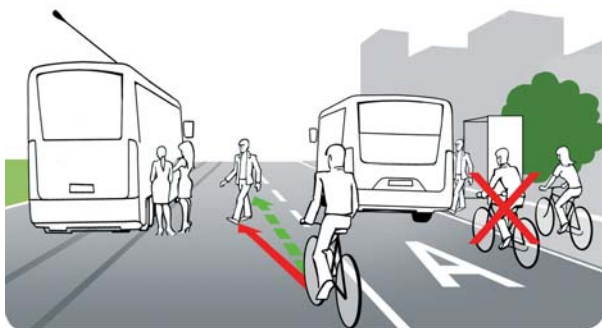
Degvielas uzpildes stacijas un stāvvietas teritorijā gājējiem un velosipēdu vadītājiem ir priekšroka, taču aizliegts nepamatoti traucēt citus transportlīdzekļus.

Iebrauktuve degvielas uzpildes stacijā tiek uzskatīta par iebrauktuvi blakusteritorijā vai pagalmā, un autovadītājiem, iebraucot vai izbraucot no tās, ir jādod ceļš citiem satiksmes dalībniekiem.

5.14.**VELOSIPĒDS UN
SABIEDRISKAIS TRANSPORTS**

Apdzīvotās vietās velosipēda vadītājam jādod ceļš trolejbusiem un autobusiem, kuri sāk braukt no pieturas, taču trolejbusu un autobusu vadītāji drīkst sākt braukt no pieturas tikai tad, kad ir pārliecinājušies, ka viņiem tiek dots ceļš.

Velosipēda vadītājam ir jāpalaiž gājēji, kuri dodas uz tramvaju, kas apstāties pieturā (ceļa vidū) tajā pašā braukšanas virzienā, vai nāk no tā. Velosipēdistam, braucot pa ietvi, jāapzinās un jāņem vērā, ka sabiedriskajam transportam tuvojoties pieturai, no pieturas var negaidīti parādīties pasažieri. Tā kā uz ietves priekšroka ir gājējiem, tad jāpalaiž tie gājēji, kuri dodas uz sabiedrisko transportu un no tā (autobusa, trolejbusa).

47. attēls. Velosipēdista rīcība sabiedriskā transporta pieturvietā

Ar velosipēdu nedrīkst braukt pa sabiedriskā transporta joslu, izņemot vietās, kur sabiedriskā transporta joslu apzīmējošai zīmei apakšā uzstādīta ceļa zīme *Transportlīdzekļa veids (velosipēds)*. Ir jābrauc pa joslu, kura atrodas tuvāk autotransporta joslas labajai malai. Šķērsot sabiedriskā transporta joslu atļauts tikai vietās, kur ir pārtraukts sabiedriskā transporta joslas apzīmējums.

48. attēls. Velosipēdista rīcība sabiedriskā transporta pieturvietā

49. attēls. Ceļa zīmes. Sabiedriskā transporta josla, pa kuru atļauts braukt ar velosipēdu

Pirms apbraukt pieturvietā vai krustojumā stāvošu sabiedrisko vai citu transportu (īpaši tas attiecas uz garu transportu), padomā, vai paspēsi pabeigt manevru, ja transportlīdzeklis sāks kustību. Uzmanies, lai Tevi neiespiež starp gariem transportlīdzekļiem, sevišķi jāuzmanās, braucot gar kravas automašīnas sāniem – priekšpusē, jo smagās automašīnas vadītājam ir grūti ieraudzīt labajā pusē esošu riteņbraucēju.

Īpaši piesardzīgam jābūt krustojumā, jo garie transportlīdzekļi, veicot labo pagriezienu, mēdz riteņbraucējus piespiest pie apmales.

**VELOSIPĒDA PĀRVADĀŠANA
SABIEDRISKAJĀ TRANSPORTĀ**

Latvijas teritorijā velosipēda pārvadāšanas noteikumus sabiedriskajā transportā – vilcienā, autobusā, trolejbusā un tramvajā – nosaka pakalpojuma sniedzējs individuāli. Pasažieru vilciena vagoniem, kuri aprīkoti ar velosipēdu pārvadāšanai domātiem statīviem, pie iekāpšanas ir redzama velosipēda piktogramma.

50. attēls. Velosipēda piktogramma

Velosipēda pārvadāšana pasažieru vilcienā ir par maksu. Starppilsētu autobusus pārvadāšanu nosaka katrs pakalpojuma sniedzējs, tādēļ vēlams iepriekš noskaidrot velosipēda pārvadāšanas noteikumus. Ja velosipēdu vest ir atļauts, biežāk minētais nosacījums ir – tam ir jābūt iesaiņotam kastē, velosipēda pārvadāšanai domātā somā vai ietītam audumā tā, lai nebojātu un nesmērētu citu pasažieru bagāžu. Rīgas sabiedriskajā transportā – autobusā, tramvajā, trolejbusā – velosipēdu drīkst pārvadāt bez maksas, taču tas jā dara tā, lai netiktu nosmērēti pasažieri un netiktu bojāts sabiedriskais transports. Pilsētas sabiedriskajā transportā velosipēdu pārvadāt ieteicams tikai tad, ja ar velosipēdu patiešām nav iespējams braukt.

6.

RĪCĪBA NEIKDIENIŠKĀS SITUĀCIJĀS

Nonākot sarežģītā un, iespējams, neizprotamā situācijā, pirmām kārtām padomā par savu drošību, tādēļ izvēlies tādu braukšanas risinājumu, kas ir vismazāk bīstams! Drošība ir pirmajā vietā!

Atsevišķos gadījumos zem zīmes var atrasties papildu zīme *Izņemot velosipēdus*, kas atļauj kustību velosipēdiem pretējā virzienā.

51. attēls. Situācija, kurā vienvirziena ielā pretim automašīnu plūsmai atļauts braukt ar velosipēdu

6.1.

PĀRVIETOŠANĀS PA CEĻA NOMALI

52. attēls. Salauztu vai braukšanas kārtībā esošu velosipēdu atļauts stumt pa brauktuves malu vai nomali, un, to darot, var pārvietoties pa jebkuru ceļa pusi

Ārpus apdzīvotām vietām, kā arī apdzīvotās vietās velosipēda vadītājam jāpārvietojas pa brauktuves malu vai nomali transportlīdzekļu braukšanas virzienā. Pārvietojoties pa ceļa nomali, jādod ceļš gājējiem.

6.2.

RITENBRAUCĒJA APDZĪŠANA

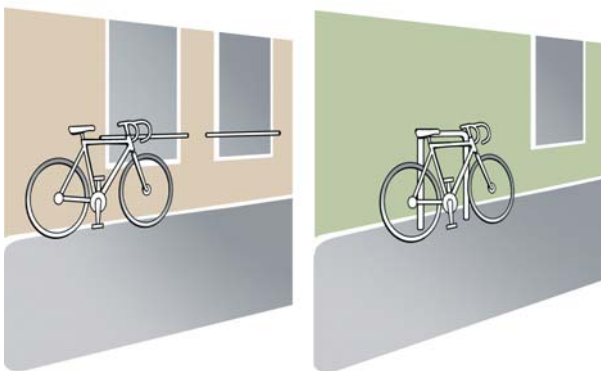
Lai gan ceļa zīmes aizliedz automašīnu apdzīšanu, velosipēdistus apdzīt drīkst, jo tie pārvietojas pietiekami lēni, lai automašīnas varētu paspēt veikt apdzīšanas manevru.

Autovadītāj! Šīs zīmes nenozīmē, ka drīkst veikt apdzīšanas manevru, nedomājot par ritenbraucēju un neievērojot apdzīšanas intervālu!

6.3.

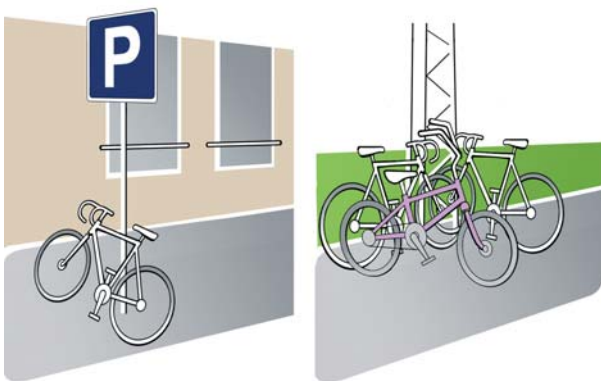
VELOSIPĒDA NOVIETOŠANA

Pēc braukšanas velosipēds jānovieto velonovietnē vai arī uz ietves tā, lai tas netraucētu gājējus.

53. attēls. Uz ietves pareizi novietoti velosipēdi, kas netraucē gājējus

Drošu velosipēda novietņu trūkuma dēļ riteņbraucēji velosipēdus mēdz pieslēgt pie ceļu infrastruktūras objektiem – ceļa zīmēm, margām, barjerām, stabiem, taču tā nav laba prakse.

54. attēls. Nekorekti novietoti velosipēdi

6.4.

TIESĪBAS UN PIENĀKUMI

- Ceļu satiksmes dalībniekam jāpilda policijas darbinieku un to personu norādījumi, kuras pilnvarotas regulēt satiksmi, kā arī jāievēro luksoforu signālu, ceļa zīmju un ceļa apzīmējumu prasības.
- Katra ceļu satiksmes dalībnieka pienākums ir darīt visu iespējamo, lai sniegtu pirmo palīdzību ceļu satiksmes negadījumā cietušajiem.
- Katram ceļu satiksmes dalībniekam ir tiesības uzskatīt, ka arī citas personas ceļu satiksmē izpildīs noteiktās prasības.
- Velosipēda vadītājam ir tiesības uzzināt viņa vadītā transportlīdzekļa apturēšanas iemeslu, kā arī tās amatpersonas vārdu, uzvārdu un amatu, kura to veic.
- Ceļu satiksmes dalībniekiem un citām personām jārikojas tā, lai neradītu satiksmei bīstamas vai satiksmi traucējošas situācijas un nenodarītu zaudējumus.
- Aizliegts vadīt velosipēdu, ja alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 0,5 promiles! Aizliegts vadīt velosipēdu psihotropo un narkotisko vielu iespaidā!
- Ja noticis ceļu satiksmes negadījums, jāzvana policijai uz numuru 110. Ja ir cietušie, tad jāzvana 113. Ja ir nepieciešama glābēju palīdzība, tad jāzvana uz numuru 112. Numuru 112 var izmantot vienmēr, kad noticis kāds negadījums!

7.

SKAIDROJUMI, CEĻA ZĪMES UN CEĻU APZĪMĒJUMI

7.1.

SKAIDROJUMI

Pārvietojoties ar velosipēdu dažādās Eiropas Savienības valstīs, ir svarīgi pārzināt terminoloģiju. Terminoloģija ir būtiska plānotājiem, projektētājiem, būvniekiem, satiksmes organizētājiem un velosipēdistiem, taču terminu skaidrojumi dažādās valstīs mēdz būt atšķirīgi. Tādēļ katrā valstī svarīgākie ir Ceļu satiksmes noteikumi.

Velosatiksmē – viena vai vairāku velobraucēju pārvietošanās. Būtiska nozīme velosatiksmes organizēšanā ir drošas un ērtas velosatiksmes infrastruktūras pieejamībai. Velosatiksmē var būt gan organizēta – ierīkota speciāla velosatiksmes infrastruktūra, gan neorganizēta – bez ierīkotas speciālas velosatiksmes infrastruktūras.

Velosatiksmi pēc braukšanas mērķa var iedalīt:

- lietišķajā velosatiksmē – pārvietošanās ar velosipēdu uz darbu vai mācībām, nodarbībām, kursiem un sporta nodarbībām, kā arī lai iepirktos;
- atpūtas velosatiksmē – pārvietošanās ar velosipēdu kā velotūristam, kā arī lai uzlabotu veselību, izklaidētos, piedalītos amatieru sporta sacensībās.

Velomaršruts – maršruts, kas izvēlēts vai izplānots braukšanai ar velosipēdu. Velomaršruts var būt pa dažādas nozīmes ielām, ietvēm, veloceļiem, parkiem, takām u. tml. Velomaršruts var būt speciāli marķēts vai brīvi izvēlēts.

Velosatiksmes tīkls – savstarpēji savienotu, drošu un tiešu velomaršrutu kopums, kas paredzēts kādai teritorijai vai pat pilsētai. Velosatiksmes tīkla būtiska sastāvdaļa ir velosatiksmes infrastruktūra, kas nepieciešama esošās velobraucēju plūsmas vai perspektīvās velobraucēju plūsmas organizēšanai.

Velosatiksmes infrastruktūra – visu veidu satiksmes infrastruktūra un to apkalpojošās būves, kas ir speciāli radītas velobraucējiem. Tie var būt velosipēdu ceļi, velojoslas, velotilti un pārvadi, veloparki, velonovietnes, velostatīvi u. tml. Par infrastruktūru var uzskatīt arī to, kas nav vai var nebūt īpaši radīts velobraucējiem, bet nodrošina drošu un ērtu velosatiksmi kopā ar citiem satiksmes dalībniekiem – vietējās ielas rekomendējošās velojoslas, dzīvojamās zonas, lēnas satiksmes zonas un teritorijas.

Velosipēdu ceļš – atdalīts ceļš, kas paredzēts braukšanai ar velosipēdu.

413. ceļa zīme

932. ceļa apzīmējums
(divas viena no otras
atdalītas platas šķērslinijas)

941. ceļa apzīmējums

55. attēls. Velosipēdu ceļš

Gājēju un velosipēdu ceļš – atdalīts ceļš vai ceļa daļa, kas paredzēta gājējiem un braukšanai ar velosipēdu un apzīmēta ar 419. vai 421. ceļa zīmi.

419. zīme *Gājēju un velosipēdu ceļš*

421. zīme *Gājēju un velosipēdu ceļš*

Velojosla – josla uz brauktuves, kas paredzēta braukšanai ar velosipēdu un atdalīta no citu transportlīdzekļu satiksmes ar 920. ceļa apzīmējumu (tiek apzīmēta ar 941. ceļa apzīmējumu; var tikt apzīmēta ar 413. un 824. ceļa zīmi). Pa velojoslu drīkst pārvietoties tikai ar velosipēdu un tikai norādītajā virzienā, respektīvi, autotransporta plūsmas virzienā.

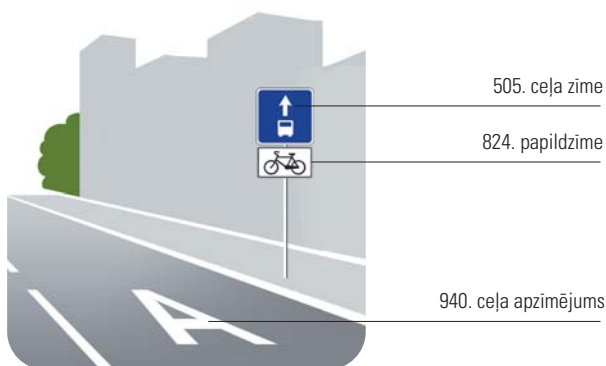
413. ceļa zīme

920. ceļa apzīmējums
(30 cm plata balta līnija)

941. ceļa apzīmējums

56. attēls. Velojosla

Sabiedriskā transporta josla un velojosla – ceļa daļa, kas paredzēta sabiedriskā transporta satiksmei. Ja ceļš apzīmēts ar 505., 507., 509. vai 510. ceļa zīmi, pa joslu, kas paredzēta pasažieru sabiedriskajam transportam, pārējo transportlīdzekļu vadītājiem braukt un apturēt transportlīdzekli šajā joslā aizliegts, izņemot taksometrus, attiecīgi reģistrētus elektromobiļus, kuriem uzstādītas speciālas nozīmes transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numura zīmes, un velosipēdus, ja kāda no iepriekšminētajām zīmēm uzstādīta kopā ar 824. papildzīmi.

57. attēls. Sabiedriskā transporta josla, pa kuru atļauts braukt ar velosipēdu

Rekomendējošā velojosla – ieteicamā ceļa daļa velobraucējiem, kura ierīkota uz brauktuves ar velosipēda zīmējumu, kas papildināts ar divām virzības bultām vienu virs otras. Rekomendējošās velojoslas mērķis ir atgādināt autobraucējiem par iespējamo velobraucēju klātbūtni. Rekomendējošā velojosla nedod nekādas priekšrocības ne riteņbraucējiem, ne autovadītājiem. Braucot pa rekomendējošo velojoslu, pilnībā jāievēro visi ceļu satiksmes noteikumi un braukšanas principi.

58. attēls. Rekomendējošā velojosla

Velostatīvs – konstrukcija, kas paredzēta, lai velosipēdu varētu stabili novietot stāvus vai uzkārtā veidā un pieslēgt vai saslēgt pie statīva ar slēdzeni.

Velonovietne – iekārtota vieta, laukums, teritorija ar vairākiem velostatīviem velosipēdu novietošanai.

Velostatīvu parks – publiska velosipēdu novietne, kurā velobraucējam ir iespēja atstāt velosipēdu uz ilgāku laiku, pat vairākām dienām, lai pārsēstos citā transportā – sabiedriskajā transportā vai automašīnā. Paredzēts transportlīdzekļu kombinēšanai maršrutā.

Satiksmi nomierinošie pasākumi – tādas darbības, teritorijas un tehniskie risinājumi, kas uzlabo komfortu gājējiem un riteņbraucējiem, bet ierobežo autotransportam. Tiek ierīkotas barjeras, sliekšņi, rotācijas apļi, ceļa sašaurinājumi, velojoslas, ātruma ierobežojumi, dzīvojamās zonas un veikti citi pasākumi.

Sabiedriskā telpa – ielas, bulvāri, prominādes, laukumi, parki, skvēri, krastmalas, kvartālu telpa, pagalmi, kas bez ierobežojumiem pieejami sabiedrībai neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas.

130. zīme – *Velosipēdu ceļa šķērsošana*. Vieta, kur ceļu šķērso velosipēdu ceļš, gājēju un velosipēdu ceļš, kopīgs gājēju un velosipēdu ceļš, velojosla vai uz ceļa bieži izbrauc velosipēdi. Apdzīvotās vietās šo ceļa zīmi uzstāda pirms velosipēdu ceļa.

305. zīme – *Velosipēdiem braukt aizliegts*. Šīs zīmes darbība neattiecas uz to transportlīdzekļu īpašniekiem (turētājiem), kuri šajā zonā dzīvo vai strādā.

413. zīme – *Velosipēdu ceļš*. Atdalīts ceļš vai ceļa daļa, kas paredzēta braukšanai ar velosipēdiem un apzīmēta ar 413. ceļa zīmi un 932. vai 941. ceļa apzīmējumu. Ar šo zīmi var tikt apzīmēta arī velojosla.

414. zīme – *Velosipēdu ceļa beigas*.

417. zīme – *Kopīgs gājēju un velosipēdu ceļš*. Atdalīts ceļš vai ceļa daļa, kas paredzēta jauktai gājēju un velosipēdu satiksmei. Velosipēdu vadītājiem un gājējiem jārikojas tā, lai tie savstarpēji viens otru neapdraudētu un netraucētu. Gājējiem jāņem vērā velosipēdu klātbūtne uz šā ceļa, bet velosipēdu vadītājiem, ja nepieciešams, jābrauc ar ātrumu, kas nepārsniedz gājēju pārvietošanās ātrumu.

418. zīme – *Kopīga gājēju un velosipēdu ceļa beigas*.

419. un 421. zīme – *Gājēju un velosipēdu ceļš*. Pa gājēju un velosipēdu ceļa vienu pusi atļauts braukt tikai ar velosipēdiem, bet pa otru pusi – pārvietoties gājējiem (atbilstoši zīmē norādītajam).

420. un 422. zīme – *Gājēju un velosipēdu ceļa beigas*.

533 A. zīme – *Dzīvojamā zona*. Zīme norāda, ka, sākot no šīs vietas, spēkā ir ceļu satiksmes noteikumu prasības, kas nosaka ceļu satiksmes kārtību dzīvojamā zonā. Dzīvojamā zonā drīkst pārvietoties ar velosipēdu visā brauktuves platumā.

534 A. zīme – *Dzīvojamās zonas beigas*.

824. papildzīme – *Transportlīdzekļa veids*. Zīme attiecas uz velosipēdiem.

854., 855. un 856. papildzīmes – *Informācija par velosipēdu ceļu*. Zīme attiecas uz velosipēdiem.

857. un 858. papildzīme – *Velomaršruts un „EuroVelo” maršruts*

302. zīme – *Braukt aizliegts*. 302. zīmes darbība neattiecas uz velosipēdiem, kuru īpašnieki dzīvo vai strādā šajā zonā.

303. zīme – *Braukt aizliegts*. 303. zīmes darbība neattiecas uz velosipēdistiem.

8.

KAS JĀZINA KATRĀ VECUMĀ

8.1.

VELOSIPĒDA IZVĒLE PĒC RITĒŅU (RATU) LIELUMA ATKARĪBĀ NO BĒRNĀ AUGUMA

Vecums	Augums centimetros	Rata izmērs centimetros	Rata izmērs collās (")
2	81–93	25–30	12
3	89–102	30	12
4	96–110	41	16
5	102–117	41	16
6	107–124	41	16
7	113–131	51	20
8	119–138	51	20
9	124–144	51	20
10	128–150	61	24
11	132–156	61	24
12	137–162	61	24
13	143–169	61	24
14	150–177	66	26

8.2

ATGĀDNE BĒRNIEM UN VIŅU VECĀKIEM

